

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у ХХІ столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

19. Феномен «людини успішної»: екзистенційний та соціокультурний аспекти

Марина Степанчук, Л. Бабушка

Національний університет харчових технологій

Успіх як характеристика індивідуального життєвого шляху та соціокультурна категорія здавна викликає інтерес науковців щодо теоретичного дослідження в умовах культури. У традиційному розумінні суспільства й культури індивідуальний успіх реалізовується в руслі чітких соціальних орієнтирів, зразків та ідеалів. У випадку особистісної відповідності їм індивідуальний успіх хоча і забезпечується, однак в строго заданих суспільством характеристиках. «Людиною успішною» могла вважатися лише та, котра засвоїла суспільні ідеали, могла звести себе до них.

Сьогодні в епоху глобалізації, інформаційних комунікацій відсутня однолінійна траєкторія, яка веде до «абсолютної ідеї» успіху, ідеї, якій підпорядковувався б розвиток суспільства в цілому й кожної людини зокрема. Легітимізовані індивідуальні шляхи професійного та особистісного зростання, знята жорсткість заданих зовнішніх показників успішності та розкріпачене внутрішнє начало у відчутті себе як успішного.

З одного боку, успіх найчастіше пов'язується із зовнішніми показниками життя. В якості критеріїв успіху та «людини успішної» виділяється матеріальна сторона людської життєдіяльності (гроші, статус, слава). З іншого боку, визначаючи успіх, не можна не звернути увагу на внутрішнє людське самовідчуття задоволеності, інтересу до життя, активності, морально-духовного стану. По-друге, сучасність в її новому концептуальному стані «підштовхує» до постановки не тільки теоретичного питання щодо «людини успішної», а й до вирішення практичних проблем з розробки та реалізації конкретних способів досягнення успіху.

По-третє, запит щодо теми успіху в дослідженні викликаний сьогодні реальними умовами дійсності, орієнтованою в своєму розвитку на ринкові відносини. Конкуренція як принцип розвитку передбачає конкурентоспроможну, тобто успішну людину, актуалізуючи й посилюючи розробку теми успіху в соціокультурному аспекті.

Соціокультурний план створення «людини успішної» має онтологічні підстави й вважає успіх як можливий спосіб буття людини у світі. Основоположним аспектом поняття «успіх» взято екзистенціальний модус автентичності, що дає можливість досліджувати успіх не тільки як зовнішній вияв людської діяльності, але як складову внутрішнього світу. Модус «справжності» (М. Хайдеггер) існування стає

основоположним для освіти «людини успішної» [див.: 1]. За такого підходу «успіх» розуміється як спосіб буття справжнім, як виявлення смислів власного існування у відповідальності «буття собою» у кожній конкретній ситуації. Будучи справжньою, «людина успішна» стверджує саме такий спосіб існування у соціальній дійсності.

Екзистенційна й соціокультурна практики руху до успіху й становлення «людини успішної» можливі з урахуванням підходу до проблеми освіти як способу людського буття. Якщо освіта – це середовище й спосіб, що сприяють трансформації, саморозкриттю особистості, то потреба в успіху – це прагнення до самого себе як «Я успішного». Екзистенційний модус успіху (як спосіб «буття собою») не є актуальним для масової освіти. Однак через звернення до індивідуальних освітніх практик, «турботи про себе» можна виявити й активізувати модус справжності, результатом чого стає перетворення суб'єкта.

Література:

1. *Хайдеггер М.* Бытие и время [Текст] / М. Хайдеггер; Пер. с нем. В.В. Библихина. – Харьков: «Фолио», 2003. – 503, [9] с.